

روح‌الله صالحی

در حالی که اوضاع خاورمیانه تنش آلود بود، ماجراجویی جدید اسرائیل و حمله به کاروان نیروهای حزب‌الله در جنوب سوریه تنش‌ها در منطقه را تشدید کرد و ترس از پاسخ‌های احتمالی نیروهای مقاومت سبب شده تا ار تش رژیم صهیونیستی به حالت آماده باش در آید. اسرائیل که سال ۲۰۱۴ میلادی را با حمله به غزه و شهید کردن بیش از ۲ هزار فلسطینی به پایان برد، سال جدید میلادی را نیز با ماجراجویی جدید آغاز کرده است. رژیم صهیونیستی با حمله به نیروهای حزب‌الله و شهادت برخی فرماندهان این گروه، تنش‌های جدیدی را در منطقه شکل داده است که در صورت درگیری، تبعات آن برایش به مراتب گسترده‌تر از جنگ‌های قبلی خواهد بود. دکتر حسن هانی‌زاده، کارشناس خاورمیانه می‌گوید، حزب‌الله در زمان و مکان مناسب به حملات اسرائیل پاسخ خواهد داد و جبهه جدیدی از درگیری را علیه اسرائیل شکل خواهد داد. به نظر امریکا سعی دارد تا با ارتش سنی‌های عراق روند تجزیه عراق را عملی کند و با تجهیز کردها و طرح تشکیل ارتشی از سنی‌های عراق می‌خواهد به این هدف خود دست یابد. هانی‌زاده بیان می‌دارد: در شرایط کنونی تهران کانون بسیار مهمی برای ثبات و استقرار امنیت در منطقه است و سفر مقامات منطقه به تهران و ازبانی با مقامات کشورمان می‌تواند به شکل‌گیری بلوک امنیتی منطقه‌ای جدید منجر شود که بتواند در مقابل غرب ایستادگی کند. گفت‌وگوی ما را با هانی‌زاده بخوانید.

■ ■ ■

بحث را از مسائل رژیم صهیونیستی شروع کنیم. به نظر می‌رسد نیروهای اصطلاحاً چپ و میانه در داخل اسرائیل خیز خاصی را برای شکست دادن بنیامین نتانیاهو شروع کرده‌اند. به نظر تان احتمال شکست نتانیاهو در انتخابات زودرس بعدی چقدر است؟

بعد از تحولات اخیر که در داخل رژیم صهیونیستی رخ داد و همچنین شکست ارتش این رژیم در غزه، احزاب افراطی مخصوصاً حزب لیکود به رهبری بنیامین نتانیاهو دچار انزواي شدید داخلی شد و لذا این شکست روی عملکرد کابینه نتانیاهو اثر گذاشت و چند تن از احزاب اسرائیل که در مجموعه ائتلاف بودند، استعفا دادند و کنست (پارلمان اسرائیل) دچار فروپاشی شد. الان کابینه موقت شکل گرفته و همچنان به کار خود ادامه می‌دهد. بعد از جنگ ۵۱ روزه برخی از این احزاب نسبت به ماجراجویی نتانیاهو اعتراض کردند و به نظر می‌رسد الان وضعیت احزاب راست و افراطی در یک شرایط کاملاً دشواری قرار دارد و شانس پیروزی مجدد آنها در انتخابات ماه مارس کمتر است، با این حال ماجراجویی نتانیاهو همچنان ادامه پیدا کرده و او سعی دارد در حقیقت از طریق دستاوردهای نظامی به نوعی چهره داخلی خود را بازسازی کند. نتانیاهو همچنین در تلاش است تا در انتخابات ماه مارس ۲۰۱۵ جایگاه جدیدی ایجاد کند ولی احزاب چپ و میانه در سرزمین‌های اشغالی سعی دارند تا خودشان را بازسازی کرده و از طریق ائتلاف بیشترین کرسی‌های انتخاباتی را در پارلمان اسرائیل کسب کنند و شرایطی فراهم کنند که احزاب راست مثل حزب لیکود در اکثریت نباشد. حتی خود اتحادیه اروپا و امریکا هم دوست ندارند نتانیاهو و حزب لیکود مجدداً به اکثریت کنست دست پیدا کنند و از این‌رو احتمال شکست نتانیاهو در انتخابات آتی وجود دارد.

به نظر تان چرا محمود عباس طی ماه‌های اخیر روی بحث تشکیل دولت مستقل فلسطینی اصرار دارد؟ بعضی‌ها معتقدند بعد از جنگ ۵۰ روزه غزه و پیروزی مقاومت، وجهه حماس در داخل فلسطین تقویت شده و عباس برای ایجاد وجهه و برای بهبود موازنه با حماس، مسئله تشکیل دولت فلسطینی را مطرح کرده است. این تحلیل را چقدر قبول دارید؟
بله، با توجه به اینکه روند مذاکرات سازش با اسرائیل به بن بست رسیده است، عباس برای اینکه بتواند نتانیاهو را در نظام بین الملل دچار انزوا کند طرح پیوستن به دادگاه کیفری بین المللی و رسیدگی به جنایات جنگی را ارائه داده است و ظاهراً این طرح مورد پذیرش قرار گرفته است و کمیته حقیقت‌یاب برای بررسی جنایات جنگی اسرائیل در جنگ غزه نیز تشکیل شده است. مجموع این عوامل ممکن است به شکست سیاسی حزب لیکود منجر شود و محمود عباس هم سعی دارد فشار و بیابورد و شرایطی فراهم کند تا از طریق فشارهای سیاسی از سوی جامعه جهانی، احزاب دست راستی اسرائیل را منزوی کند.

با این حال خود حزب لیکود هم برنامه‌هایی برای جایگزینی عباس دارد و حتی محمد دهسلان وزیر امنیت سابق تشکیلات خودگردان را برای این کار در نظر گرفته است و به نظر می‌آید آویگدور لیبرمن، وزیر خارجه اسرائیل در حال رایزنی با سرنان عرب است تا درباره این موضوع تصمیم‌گیری کنند.

اگر فرض کنیم قطعنامه اخیر موسوم به «پایان اشغالگری اسرائیل» در شورای امنیت سازمان ملل رای می‌آورد، یا اینکه اصلاً در آینده رأی بیاورد به نظر تان، موضع سیاست خارجی ایران باید چه باشد؟ البته این را صرفاً فرضی می‌پرسم، به خصوص که می‌دانید موضع رسمی ایران فلسطین ۱۹۴۷ نیست و خیلی‌ها هم معتقدند پذیرش دولت فلسطینی در مرزهای ۱۹۶۷، به معنی پذیرش تلویحی رژیم صهیونیستی است.

ایران هیچ وقت قبول نمی‌کند. طبیعتاً سیاست ایران این نیست که بیت‌المقدس تقسیم شود و فلسطین در یک محدوده جغرافیایی مرزهای ۱۹۶۷ باقی بماند. به نظر می‌رسد، ایران همان طرحی را که رهبری ارائه داده است، یعنی بر گزاری همه‌پرسی در اراضی اشغالی

را منصفانه‌ترین طرحی می‌داند که ممکن است اجرایی شود. ولی با توجه به شرایط موجود جهانی و پشتیبانی امریکا از اسرائیل به نظر نمی‌رسد این طرح عملیاتی شود. در عین حال امریکا هم هرگونه طرحی را که متضمن به خروج اسرائیل از اراضی سرزمین‌های اشغالی باشد، وتو خواهد کرد و حتی اگر ده‌ها بار هم این طرح به شورای امنیت برود باز هم آن را وتو می‌کند.

اگر موافق باشید با توجه به حوادث اخیر، کمی هم به تحولات مرزهای شمالی سرزمین‌های اشغالی بپردازیم، یعنی لبنان. در حالی که فرزند عماد مغنیه و چند تن از نیروهای حزب‌الله در حمله اسرائیلی‌ها در جولان شهید شدند. چند روز قبل از این حادثه، سید نصرالله مسئله حمله به «فراتر از الجلیل» را مطرح کرده بود. آیا این نشان دهنده تغییری در استراتژی جنگی حزب‌الله است؟ اصلاً درگیری دوباره بین حزب‌الله و اسرائیل را چقدر محتمل می‌دانید؟

احتمال درگیری زیاد است. منطقه در آستانه جنگ جدیدی است که ممکن است در جنوب لبنان یا در منطقه جولان سوریه باشد. این جنگ بسیار مهم خواهد بود، زمان آن مشخص نیست ولی به نظر می‌رسد که در بهمن ماه باز هم ماجراجویی اسرائیل ادامه پیدا کند و حزب‌الله نیز در زمان و مکان مناسب به این ماجراجویی‌ها پاسخ خواهد داد. اقدامی که نتانیاهو در قنيطرة انجام داد و فرماندهان حزب‌الله را به شهادت رساند یک نوع بازی تبلیغاتی بود برای اینکه چهره خود را در داخل بهبود بخشد و وانمود کند که قدرتمند است چراکه انتخابات کنست در اسرائیل نزدیک است و حزب لیکود که تاکنون شکست‌های سنگینی در جنوب لبنان و غزه از حزب‌الله متحمل شده است قصد دارد با به جای گذاشتن حملات نظامی مؤثر از خود تبلیغ انتخاباتی کند، ولی این نتیجه معکوسی خواهد داشت و حزب‌الله برنامه‌هایی برای اسرائیل دارد و ظرف سه ماه آینده اتفاقات مهمی در منطقه رخ خواهد داد.

به نظر تان پاسخ‌های حزب‌الله به این حملات چه خواهد بود؟

در واقع، حزب‌الله ممکن است دست به گروگانگیری بزند و در منطقه شعبا چند تن از فرماندهان اسرائیل را

تحولات پیش‌روی منطقه در گفت‌وگو با حسن هانی‌زاده کارشناس مسائل خاورمیانه

فلسطین ۱۹۶۷ را ایران هیچ گاه نخواهد پذیرفت

امریکا می‌خواهد با بازگشت دوباره به عراق طرح تجزیه این کشور را عملی کند

به گروگان بگیرد و حتی عملیاتی را در اراضی اشغالی

انجام دهد و ممکن است نوعی حمله زمینی در جنوب لبنان مخصوصاً در شعبا یا گشایش جبهه جدید در جولان سوریه باشد. به دلیل اهمیت استراتژیکی که منطقه جولان دارد، آسیب‌پذیری اسرائیل در این منطقه بسیار بالا خواهد بود. از آنجایی که حزب‌الله از توانایی بالایی در عملیات‌های نظامی بر خوردار است و تجربه میدانی جنگ چهار ساله در سوریه را نیز دارد، به خوبی می‌تواند در مقابل رژیم صهیونیستی ایستادگی کند و در حال حاضر هم احتمال تلافی حزب‌الله وجود دارد و از این‌رو، وقوع بحران و جنگ در منطقه دور از ذهن نیست. حزب‌الله در حال حاضر موشک‌هایی در اختیار دارد که به راحتی می‌تواند قلب تل‌آویو را هدف قرار داده و تمامی اراضی اشغالی را هم پوشش دهد. شخص سید حسن نصرالله، دبیر کل حزب‌الله لبنان هم اعلام کرده است در صورت وقوع جنگ این بار حزب‌الله به عمق خاک اسرائیل نفوذ خواهد کرد.

بحث‌های زیادی طی هفته‌های اخیر درباره رابطه اسرائیلی‌ها با تروریست‌های جبهه‌النصره مطرح شده است. صرف نظر از شواهد و قرائنی که مطرح است، این موضوع را چقدر واقعی می‌دانید؟

این موضوع کاملاً واقعیت دارد، در واقع شکی نیست که گروه جبهه‌النصره و اسرائیل همکاری تنگاتنگ و نزدیکی با هم دارند و در حال طرح نقشه برای حمله به جنوب لبنان و سوریه هستند به این ترتیب به دلیل حضور النصره در جنوب سوریه، خبر مستقر شدن فرماندهان حزب‌الله نیز به رژیم صهیونیستی رسیده بود و این رژیم هم با بمباران منطقه آنها را به شهادت رساند. گزارش‌هایی که وجود دارد نشان می‌دهد که جبهه‌النصره اتاق جنگ مشترکی با اسرائیل ایجاد کرده بودند. در منطقه القصر اسناد مهمی به دست آمده که نشان می‌دهد همکاری بین دو طرف وجود داشته است.

الان با شکست جبهه‌النصره در القصر و پاکسازی این منطقه در مرز مشترک سوریه و لبنان اتاق جنگ بین تروریست‌ها و اسرائیل به قنيطرة منتقل شده است. جبهه‌النصره کار اطلاعاتی، نظامی و لجستیکی با اسرائیل دارد. بی‌تردید جبهه النصره، داعش و ارتش آزاد سوریه همگی ساخته و پرداخته اسرائیل هستند و این اسرائیل است که آنها را از نظر اطلاعاتی و نظامی

قرار گرفته بودند الان تجربه میدانی خوبی به دست آورده‌اند و توانسته‌اند جایگاه مهمی در یمن به دست آورند و اکنون می‌توانند تهدیدی برای عربستان باشند. چون عربستان سال‌ها این گروه را به حاشیه رانده ولی اکنون آنها بدون تکیه به ایران می‌توانند در دولت نقش داشته باشند و در نظام جدید یمن نقش مهمی ایفا کنند. به نظر می‌رسد سیاست ایران در یمن نوعی سیاست انتظار است که ببیند در یمن چه رخ خواهد داد و اکنون کاخ ریاست جمهوری در محاصره حوثی‌هاست و نیروهای مردمی هم یک نوع گرایش‌های خاصی به این گروه دارند و حوثی‌ها در آینده قدرت بیشتری به دست خواهند آورد. ارتش یمن مخصوصاً گارد جمهوری این کشور از ژنرال‌های وابسته به عربستان تشکیل شده و آنها ممکن است کودتا کرده و مردم را قتل عام کنند، اگر این اتفاق رخ ندهد اوضاع این کشور به نفع حوثی‌ها خواهد بود.

با توجه به اینکه مذاکرات هسته‌ای ایران در جریان است، عربستان نیز در همسویی با امریکا سعی دارد تا با کاهش قیمت جهانی نفت ایران را تحت فشار قرار دهد. از آنجا که ادامه این روند به ضرر عربستان نیز است، به نظر تان در صورتی که توافق هسته‌ای به نتیجه نرسد آیا عربستان باز هم به سیاست کاهش نفت ادامه خواهد داد؟

کاهش قیمت نفت نتیجه توطئه عربستان و امریکا است. هم‌زمان با شروع مذاکرات در وین، سعودی‌الفیصل، وزیر خارجه عربستان یک سفر دوره‌ای به مسکو، وین و پاریس داشت و حتی با

دولت جدید

منطقه در آستانه جنگ جدیدی است که ممکن است در جنوب لبنان یا در منطقه جولان سوریه باشد، این جنگ بسیار مهم خواهد بود، زمان آن مشخص نیست ولی به نظر می‌رسد که در بهمن ماه باز هم ماجراجویی اسرائیل ادامه پیدا کند و حزب‌الله نیز در زمان و مکان مناسب به این ماجراجویی‌ها پاسخ خواهد داد

تغذیه می‌کند و این گروه‌ها از ابتدای تشکیل تاکنون تحت نظر رژیم صهیونیستی کار کرده‌اند و می‌کنند. **با توجه به این تحولات، یک سؤال مهم هم درباره نسبت این وضعیت با ظرفیت‌های سیاست خارجی ایران می‌کنم. همانطور که می‌دانید طی ماه‌های اخیر سیاست منطقه‌ای ایران به خصوص در حوزه مقاومت تحول چشمگیری داشته است. این را هم در بحث داعش در عراق شاهدیم و هم در تغییر بازی‌ای که حوثی‌ها در یمن به وجود آوردند. با این حال، به موازات این توسعه سیاست خارجی، هزینه‌های سیاست خارجی ایران هم بیشتر شده است. این مسئله را وقتی در کنار کاهش جهانی قیمت نفت بگذاریم، وضعیت احتمالاً پیچیده‌تر می‌شود. همانطور که می‌دانید هزینه‌های سیاست خارجی هم‌زمان باید با توانمندی‌های داخلی نیز توازن داشته باشد. به نظر تان، ایران با توجه به همه مقدورات داخلی، چقدر ظرفیت پیگیری این روند را دارد؟**

با توجه به شرایط منطقه اکنون تهران به عنوان مرکزی برای رایزنی منطقه‌ای تبدیل شده است. سفر سرگئی شایگو، وزیر دفاع روسیه و همچنین سفر وزرای دفاع عراق و لبنان برای رایزنی درباره تحولات منطقه نشان می‌دهد که ایران کانون بسیار مهمی برای ثبات و استقرار امنیت در خاورمیانه است و این رایزنی‌ها می‌تواند به شکل‌گیری بلوک امنیتی منطقه‌ای جدیدی منجر شود که در آن روسیه، چین، تهران و افغانستان شرکت داشته باشند. این بلوک امنیتی می‌تواند در مقابل غرب و امریکا ایستادگی کرده و کمک کند تا گروه‌های تروریستی در منطقه ناپود شوند.

به نظر تان، تحولی که انصرالله در موازنه‌های سیاسی –امنیتی داخل یمن به وجود آورده، به خصوص با توجه به حساسیت‌هایی که عربستان به یمن دارد، این سیاست خارجی چقدر پایدار است؟

در یمن حوثی‌ها نقش بالادستی دارند. به لحاظ نظامی و سیاسی حوثی‌ها با توجه به اینکه از سال ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۰ در زمان علی عبدالله صالح، دیکتاتور سابق یمن مورد حمله ارتش‌های یمن و ارتش عربستان ایران را مجبور به تسلیم کند.

ضمن اینکه الان خط تلفن مستقیم بین ریاض و تل‌آویو وجود دارد و هماهنگی‌های لازم بین سرنان دو طرف انجام می‌شود. در واقع، این هماهنگی‌ها که بخشی از آن اقتصادی است سعودی‌ها بر عهده دارند و فشار سیاسی را لابی صهیونیستی هدایت می‌کند.

همانطور که می‌دانید تحولات میدانی عراق در مبارزه با تروریست‌های داعش به نفع ایران و ارتش عراق پیش می‌رود، ولی امریکا و متحدهانش سعی دارند با اعزام نیروهای خود به عراق موازنه را به نفع خود تغییر دهند و حتی طرح تشکیل ارتشی از سنی‌های عراق توسط امریکانیز در ماه‌های اخیر مطرح شده است، به نظر تان امریکا چه اهدافی را در عراق دنبال می‌کند؟

الان امریکا به دنبال عملیاتی کردن طرح جو

بایدن، معاون رئیس‌جمهور امریکا است، جو بایدن زمانی که سناتور بود، اعلام کرد عراق باید به سه بخش شیعه نشین، سنی نشین و کرد نشین تقسیم شود. پس از خروج نیروهای امریکایی از این کشور در حقیقت امریکایی‌ها احساس کردند که در عراق هزینه‌های زیادی کردند. حدود هزار و ۷۰۰ میلیارد دلار پول، ۵هزار کشته و ۳۰ هزار مجروح هزینه کردند و در نهایت هم نتیجه‌ای نگرفتند و نتوانستند از ۹ سال حضور خود در عراق بهره‌برداری کنند. اکنون سعی می‌کنند از طریق تجزیه عراق، مناطق کرد نشین و سنی نشین این کشور را در اختیار داشته باشند و مناطق شیعه‌نشین را تضعیف کنند. لذا الان امریکایی‌ها سعی می‌کنند از طریق بازگشت به عراق برنامه‌های خود را عملی کنند.

قطر در حال شکل‌گیری است و اگر این ارتش شکل بگیرد نوعی تقابل بین ارتش سنی و ملی ایجاد خواهد شد و در نهایت منجر به تجزیه عراق خواهد شد. این طرح خطرناک است و برای جلوگیری از تجزیه عراق تشکیل یک ارتش ملی ما شارت که همه طیف‌های مذهبی می‌تواند راهکار مؤثری باشدولی امریکایی‌ها مایل نیستند تا این طرح صورت بگیرد.

با توجه به اینکه پس از حمله داعش به اقلیم کردستان، کشورهای غربی سلاح‌های پیشرفته در اختیار کرده‌ا قرار دادند ولی از دادن این سلاح‌ها به ارتش عراق خودداری کردند، به نظر تان تجهیز کردها به سلاح‌های پیشرفته نیز در راستای همین برنامه‌های تجزیه‌طلبانه بوده است؟

بله، الان سلاح‌هایی که فرانسه، آلمان و امریکا در اختیار اقلیم کردستان قرار داده‌اند در راستای تجزیه به عراق است و سعی می‌کنند تا به پهنانه کردستان فراهم شود. اکنون وضعیت عراق ناپایدار است، هر چند فتوای آیت‌الله سیستانی برای تشکیل ارتشی از نیروهای مردمی توانسته است پیشروی‌هایی برای ارتش عراق در شمال این کشور ایجاد کند و به شکست داعش منجر شود، اما هنوز راه زیادی برای استقرار عراق وجود دارد و وضعیت این کشور در هاله‌ای از ابهام قرار دارد.

در پایان ارزیابی شما از تحولات اخیر منطقه چیست؟

تحولات منطقه به هر حال تحولات مصنوعی است، یعنی غرب و امریکا آن را ایجاد کرده‌اند و چند هدف را دنبال می‌کنند. اول اینکه می‌خواستند تا محور مقاومت را قطع کنند، یعنی محور تهران – دمشق – بیروت را قطع کنند و حلقه ضعیف را انتخاب کردند و آن براندازی نظام سیاسی بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه است. چهار سال است که بحران نفنگسری در سوریه به جریان دارد و تاکنون بیش از ۲۰۰ هزار نفر کشته شده و میلیون‌ها تن دیگر آواره شده‌اند. ولی نظام سیاسی بشار اسد با وجود کمک‌هایی که ایران، روسیه و چین کرده‌اند همچنان پایدار است.

یعنی همه گروه‌های تروریستی به اسرائیل کمک می‌کنند که مقاومت را تضعیف کنند و حمله جبهه‌النصره و داعش به منطقه عربسال لبنان و تضعیف بخشی از نیروهای حزب‌الله، جزئی از توطئه امریکا و اسرائیل است. ضمن اینکه امریکایی‌ها سعی دارند تا این ناامنی‌ها برای سالیان دراز در منطقه وجود داشته باشد و منطقه دچار آشوب شود تا ایران و کشورهای منطقه نتوانند به توسعه پایدار دست پیدا کنند.

لذا منطقه همچنان نا پایدار باقی خواهند ماند و وضعیت خاورمیانه غبار آلود است مگر اینکه تحول جدیدی در منطقه شکل بگیرد و اگر جنگی رخ دهد و حزب‌الله بتواند اسرائیل را شکست دهد قطعاً وضعیت تغییر خواهد کرد. به هر حال، وجود ۷۰۰ گروه تروریستی در سوریه که از ۸۰ کشور جهان در این کشور جمع شده‌اند و عربستان با قطر تاکنون ۳۶ میلیارد دلار کمک مالی به تروریست‌ها کرده‌اند وضعیت منطقه را در واقع بسیار ناامن کرده و این ناامنی‌ها می‌تواند ادامه پیدا کند که به نفع هیچ یک از کشورها نیست.